

Aanbevelingen meerderjarigenbewind

Vastgesteld door het LOK op 26 april 2004

Gepubliceerd op 1 juni 2004

Aangevuld op 27 november 2008

Aangevuld op 14 december 2009

Aangevuld op 15 december 2010

Aangevuld op 26 mei 2011

Aangevuld op 26 oktober 2011

Aangevuld op 1 oktober 2012

A	Aanbevelingen betreffende het instellen van meerderjarigenbewind	2
B	Aanbevelingen omtrent de taken van de bewindvoerder	5
C	Aanbevelingen inzake de beloning van de bewindvoerder	9
D	Aanbevelingen omtrent schenking	17
E	Aanbevelingen met betrekking tot erfrecht	19
F	Aanbevelingen bij samenloop met andere vormen van bewind.....	21
G	Einde bewind, wijziging bewindvoerder of overlijden bewindvoerder	23
H	Aanbeveling overgangsrecht bij op 1 mei 2007 lopende bewinden.....	25

Inleiding

Het LOVCK (Landelijk Overleg Voorzitters Civiele en Kantonsectoren; voorheen LOK, Landelijk Overleg Kantonsectorvoorzitters) heeft in 2003 de Commissie Bewind en Familie ingesteld en deze commissie belast met advisering op die terreinen aan het LOVCK, mede met het oog op gewenste uniformering in de rechtstoepassing binnen de verschillende sectoren. Aan de hieronder vermelde aanbevelingen met toelichting heeft het LOVCK op 26 april 2004 zijn goedkeuring gehecht.

Deze aanbevelingen strekken landelijk, dus in alle rechtbanken, tot uitgangspunt, waarvan echter in bijzondere gevallen kan worden afgeweken. Het LOVCK zal het uitwisselen van ervaringen met deze aanbevelingen tussen de verschillende rechtbanken stimuleren. Periodiek worden de aanbevelingen geëvalueerd en aan de hand van de bevindingen zo nodig aangevuld of bijgesteld.

Met deze aanbevelingen zijn de vragen die in de bewindspraktijk kunnen rijzen niet uitputtend behandeld. Door publicatie van de bijgewerkte aanbevelingen vervallen de vorige versies.

Het LOK, voorganger van het LOVCK, heeft op 16 april 2007 ingestemd met de aanbeveling plus toelichting omtrent het overgangsrecht voor lopende bewinden. Deze aanbeveling is gemaakt met het oog op inwerkingtreding per 1 mei 2007 van de Wet van 22 november 2006, Stb 2006,589 (Wet herschikking), en heeft een plaats gekregen als onderdeel H.

A Aanbevelingen betreffende het instellen van meerderjarigebewind

1. Wanneer in één verzoekschrift instelling van zowel bewind als mentorschap wordt gevraagd, zal één keer **vastrecht** worden berekend. Datzelfde geldt wanneer in één verzoekschrift bewind ten behoeve van twee echtelieden of daarmee gelijk te stellen partners wordt gevraagd. Volgens aanbeveling van het LOVCK Hoven kan een verzoek in behandeling worden genomen, ook al is het griffierecht nog niet voldaan.
2. Ter beoordeling van de noodzaak en de omvang van het bewind is uitgangspunt dat verzoekers en rechthebbende worden gehoord, zo nodig op de verblijfplaats van laatstgenoemde.
3. Het **proces-verbaal van het gehoor** vermeldt - naar aanleiding van de bevindingen van de kantonrechter en, indien aanwezig, de deskundigenverklaring - of de kantonrechter van oordeel is dat de rechthebbende toestemming kan geven aan de bewindvoerder voor bepaalde rechtshandelingen die anders slechts met machtiging van de kantonrechter kunnen worden verricht.
4. Is er reden om **tijdelijk bewind** in te stellen, dan vermeldt de beschikking een einddatum.
5. Ingevolge art. 1:435 lid 3 BW zal de uitdrukkelijke voorkeur van de rechthebbende inzake de persoon van de te benoemen bewindvoerder in beginsel worden gevolgd. Afwijking van die voorkeur dient in de beschikking te worden gemotiveerd. Op grond van art. 1:435 lid 4 BW heeft voor het overige steeds een natuurlijk persoon uit de directe familie of omgeving van de rechthebbende de voorkeur bij de benoeming tot bewindvoerder.

De voorgestelde bewindvoerder dient bij zijn **bereidverklaring** uitdrukkelijk te vermelden dat hij handelingsbekwaam is, dat de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen niet op hem van toepassing is, dat hij niet in staat van faillissement verkeert en dat geen van zijn goederen onder meerderjarigebewind is gesteld.

6. Op grond van de uitdrukkelijke voorkeur van de rechthebbende kan ook als bewindvoerder worden benoemd een onafhankelijk natuurlijk persoon of onafhankelijke instelling die zich professioneel met vermogensbeheer bezighoudt. De kantonrechter kan ook ambtshalve een onafhankelijke bewindvoerder benoemen, in welk geval het ontbreken van een geschikte persoon uit de directe familie of omgeving van de rechthebbende dan summierlijk zal moeten blijken. Wanneer een professionele bewindvoerder moet worden benoemd, verdient een bij de Branchevereniging aangesloten persoon of organisatie in de regel de voorkeur, omdat deze vereniging de naleving van haar kwaliteitsregels jaarlijks door een extern bureau bij haar leden laat controleren. De kantonrechter kan nadere informatie vragen omtrent de geschiktheid of deskundigheid van andere personen of instellingen.
7. Indien meer dan één bewindvoerder wordt benoemd en de kantonrechter gelet op hun achtergrond van oordeel is dat zij alleen gezamenlijk hun werkzaamheden kunnen verrichten, dan wordt deze beperking uitdrukkelijk in de beschikking neergelegd. Ook zal de kantonrechter dan moeten bepalen welke kantonrechter toezicht houdt op het gevoerde bewind, waarbij, indien mogelijk, de kantonrechter van de woonplaats van de rechthebbende voorkeur verdient.
8. Indien de kantonrechter het toezicht op het bewind overdraagt aan een andere rechtbank, dan bevat het over te dragen dossier naast een afschrift van de beschikking een kopie van het verzoekschrift en een afschrift van het proces-verbaal van gehoor met eventuele deskundigenverklaring.

9. Tegelijk met de afgifte van de beschikking waarbij de bewindvoerder is benoemd, wordt aan de bewindvoerder een **handleiding** verstrekt aangaande de uitoefening van het bewind. Ook kan worden verwezen naar de site **rechtspraak.nl** waar deze aanbevelingen zijn geplaatst. Wordt het toezicht overgedragen aan een andere rechtbank, dan ontvangt de bewindvoerder van de toezichthoudende kantonrechter deze handleiding of wordt hij op de site gewezen. In de handleiding zal de wenselijkheid van een regelmatig contact met de rechthebbende zijn opgenomen, ook wanneer het een professionele bewindvoerder betreft. Bij een dergelijke handleiding kunnen ook modellen van een boedelbeschrijving, een periodieke rekening en een eindrekening zijn gevoegd. De secretaris van het LOVCK beheert voorbeelden van handleidingen en modellen ten behoeve van de rechtbanken.
10. Bij voorkeur wordt een bewindvoerder belast met het beheer van het Persoonsgebonden Budget (PGB). De werkzaamheden betreffen voornamelijk het selecteren van aanbieders waarbij de kosten een voorname rol spelen; het sluiten van contracten; het toezien op de correcte levering van de zorg en het betaalbaarstellen van de declaraties. Deze taken vallen voornamelijk in het domein van de bewindvoerder. Dat neemt niet weg dat het de kantonrechter in specifieke gevallen vrijstaat een bewindvoerder met het beheer van het PGB te belasten.

Toelichting

Vooropgesteld wordt dat het bewind de rechten van de betrokkene beperkt. Daarvoor moeten goede gronden zijn. Het bewind dient niet verder te gaan dan ter bescherming van de rechthebbende nodig is.

De kantonrechter van de werkelijke woonplaats van de rechthebbende is -als hoofdregel- bevoegd toezicht uit te oefenen op het gevoerde bewind, dus niet de kantonrechter van de woonplaats van de bewindvoerder. Professionele bewindvoerders zien als nadeel dat zij voor cliënten, die wonen in een ander arrondissement, met ander kantonrechtbeleid van doen krijgen. Ook moeten zij vaak een grotere afstand overbruggen voor een zitting bij die kantonrechter.

De wetgever heeft in 2002 bewust voor deze regeling gekozen. Omdat het met het oog op de reiskosten en een goed persoonlijk contact voor beide partijen beter is om een bewindvoerder te hebben die niet te ver van de rechthebbende woont, ligt het in de rede dat een bewindvoerder zijn praktijk voert binnen de regio waar zijn kantoor is gevestigd. Zie overigens voor de standplaats van de toezichthoudend kantonrechter in zaken die al vóór 1 mei 2007 liepen, hoofdstuk H hierna.

Om te toetsen of zich een van de gronden voor onderbewindstelling voordoet, als bedoeld in art. 1:431 lid 1 BW, is op zichzelf een deskundigenverklaring niet vereist.

Hoewel art. 800 Rv ruimte biedt om het verzoek aanstonds op de stukken toe te wijzen, beveelt het LOVCK aan daarvan in beginsel geen gebruik te maken. Tot uitgangspunt wordt genomen dat de kantonrechter de rechthebbende op het verzoek hoort en zich ervan vergewist of, en zo ja in hoeverre, de rechthebbende in staat is om zijn wil te bepalen en zelf zijn belangen te behartigen. Een (deskundigen-)verklaring is nuttig als deze helderheid verschaft over datgene waarvan de kantonrechter zich moet vergewissen, en tevens inzicht biedt in het verwachte verloop van de financiële situatie, de mentale situatie of het ziektebeeld. Zo'n verklaring is onvermijdelijk wanneer de rechthebbende zich tegen het verzoek verzet en de kantonrechter niet zelf kan vaststellen dat zich een toewijzingsgrond voordoet.

In het geval het bewind wordt ingesteld of de bewindvoerder wordt benoemd door de kantonrechter van de verblijfplaats van rechthebbende en het dossier wordt verstuurd naar de kantonrechter van zijn woonplaats, is het, gelet op het voorgaande, noodzakelijk dat de toezichthoudende kantonrechter de hiervoor bedoelde informatie verkrijgt. Omdat dit niet in de beschikking zelf kan worden opgenomen (die immers door de bewindvoerder aan derden zal worden getoond), zal dit in een (kort) proces-verbaal van het horen van rechthebbende moeten worden neergelegd. De toezichthoudende kantonrechter dient in de optiek van het LOVCK ook te beschikken over een kopie van het verzoekschrift, waarin bijvoorbeeld de namen van de direct belanghebbenden staan.

Bij het horen van verzoekers en rechthebbende kan blijken dat de omvang van het bewind beperkt kan blijven tot een of meer goederen. Als de aanleiding voor het verzoek bijvoorbeeld de noodzakelijke

verkoop van de echtelijke woning is en bewind wordt gevraagd omdat de ene partner aan dementie lijdt, dan kan een bewind over alle goederen om verschillende redenen te ver gaan. Men denke aan de gemeenschap van goederen en de omvang van de rekening- en verantwoordingsplicht. In dit voorbeeld kan bewind wellicht beperkt worden tot het aandeel van rechthebbende in de woning en zijn aandeel in de opbrengst van het huis.

De kantonrechter kan ook ambtshalve ingrijpen in bestaande bewinden, die meer omvatten dan noodzakelijk is, via art. 1:433 lid 2 BW.

Wanneer een tijdelijk bewind wordt ingesteld, beveelt het LOVCK aan om -mede met het oog op belangen van derden- een duidelijke einddatum in de beschikking op te nemen. Mocht het doel dan nog niet zijn bereikt, dan zal hetzij verlenging van de termijn, hetzij opnieuw bewind moeten worden aangevraagd.

Van de bewindvoerder mag worden verlangd dat hij de kantonrechter informeert wanneer de maatregel kan worden opgeheven. Dat is ook het geval wanneer, in afwijking van de situatie bij aanvang van het bewind, twijfel rijst over de wilsbekwaamheid van de rechthebbende.

De kantonrechter zal zich overigens bij ieder dossier met regelmaat moeten afvragen of voortzetting van de beschermingsmaatregel nog nodig is. De hiervoor bedoelde informatieplicht is daarbij behulpzaam.

Wanneer twee bewindvoerders worden benoemd, is hoofdregel dat zij ieder de bewindswerkzaamheden alléén kunnen verrichten (art. 1:437 lid 2 BW). Wel dienen zij allebei te tekenen voor de juistheid van de boedelbeschrijving en de (eind-) rekening en verantwoording. De kantonrechter kan na overleg met de bewindvoerders in de beschikking bepalen dat zij voor de kantonrechter met één brief bereikbaar zijn op het adres van een van beide.

Soms stelt de familie twee bewindvoerders voor om daarmee twee kampen in de familie tevreden te stellen. Indien de kantonrechter dat wenselijk acht en dus niet overgaat tot benoeming van één –onafhankelijke- bewindvoerder (toets is of dat in het belang van een goed bewind nodig is, art. 1:437 lid 1 BW), kan er reden zijn om uitdrukkelijk in de beschikking te bepalen dat de bewindvoerders alleen gezamenlijk bevoegd zijn. In de praktijk kunnen zij elkaar dan desgewenst volmacht geven voor bepaalde rechtshandelingen.

Wanneer een professionele bewindvoerder moet worden benoemd, verdient een bij de Branchevereniging Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders aangesloten persoon of organisatie in de regel de voorkeur. Daarbij weegt zwaar mee dat de bij deze Branchevereniging onder haar leden een kwaliteitsbeleid handhaaft. Volgens dat beleid moet hun bedrijfsvoering aan eisen voldoen die een zekere waarborg vormen voor kwaliteit en betrouwbaarheid. Elk jaar laat de branchevereniging de bedrijfsvoering van de leden door een extern bureau aan een audit onderwerpen. Daardoor is er redelijke mate van zekerheid dat de negatieve voorwaarden van art. 1:435 lid 5 BW niet op hen van toepassing zijn.

De toezichthoudende kantonrechter verstrekt zo spoedig mogelijk na ontvangst van het dossier de bedoelde handleiding en modellen aan de bewindvoerder. Het is te verwarrend als de bewindvoerder verschillende richtlijnen of adressen en telefoonnummers e.d. ontvangt. Ook kan verwezen worden naar rechtspraak.nl.

In het bewindsregister worden de instellingen en benoemingen geregistreerd. Op dit moment is dat uitsluitend voor intern gebruik van de kantonrechters. In de loop van 2012 wordt een wetswijziging verwacht waardoor het bewindsregister gedeeltelijk openbaar zal worden.

Het is af te raden een *professionele* bewindvoerder een persoonsgebonden budget te laten beheren in het geval de gefinancierde zorg door de bewindvoerder zelf wordt verleend. In dat geval zou door vermenging van de rollen van opdrachtgever (de bewindvoerder is wettelijk vertegenwoordiger van rechthebbende) en opdrachtnemer (zorgverlener) adequaat toezicht op een goede taakvervulling van de zorgverlener ontbreken.

Voor *familiebewindvoerders* kan dit anders liggen daar niet ongebruikelijk is dat zij de zorg reeds verlenen waarvoor het budget is toegekend.

B Aanbevelingen omtrent de taken van de bewindvoerder

1. Zo mogelijk met gebruikmaking van een aan de bewindvoerder afgegeven model zal binnen drie maanden na aanvang van het bewind een door de bewindvoerder ondertekende **boedelbeschrijving** worden ingediend. Op verzoek van de bewindvoerder kan de kantonrechter verlenging van die termijn toestaan.
2. A. De bewindvoerder dient direct na benoeming de aanwezige gelden op een **bankrekening** ten name van de rechthebbende te administreren en wel gescheiden van zijn eigen vermogen. Hij dient ten spoedigste de bankinstellingen in te lichten over het bewind, zonodig eventuele bank- en chippassen van de rechthebbende te laten blokkeren en de afschriften van bankrekeningen naar zijn adres te laten sturen. Het is verboden gelden van de rechthebbende op een en/of rekening met de bewindvoerder of anderen, dan wel op een rekening op naam van de bewindvoerder “inzake” de rechthebbende te hebben. Ook mogen gelden van verschillende rechthebbenden niet samen op een tussenrekening of derdengeldenrekening staan – ook niet voor korte tijd.
Wanneer de rechthebbende onroerend goed bezit dat onder het bewind valt, moet de bewindvoerder de beschikking met zijn benoeming in het Kadaster laten inschrijven.

B. Als de bewindvoerder verneemt dat rechthebbende beschikt over een **kluis**, dient hij deze te openen in aanwezigheid van een getuige die niet werkzaam is bij de bewindvoerder (maar bijv. een bankemployee of een familielid van de rechthebbende). De bewindvoerder dient de inhoud van de kluis in aanwezigheid van de getuige te inventariseren en de inhoud te vermelden op een document dat door zowel de bewindvoerder als de getuige - op iedere pagina - wordt geparafeerd en tenslotte ondertekend.
3. Indien de rechthebbende in staat is, wordt jaarlijks de **rekening en verantwoording** aan de rechthebbende afgelegd. Daarvoor kan een model worden gebruikt dat door de kantonrechter aan de bewindvoerder beschikbaar is gesteld. Dit document dient door de bewindvoerder en de rechthebbende voor akkoord te worden ondertekend en ingediend te worden bij de kantonrechter.
4. Is de rechthebbende niet in staat om de rekening op te nemen, dan stuurt de bewindvoerder de door hem getekende jaarlijkse **rekening en verantwoording** *rechtstreeks* ter goedkeuring naar de kantonrechter. De kantonrechter kan een andere frequentie bepalen, met name indien een gering vermogen van de rechthebbende daartoe aanleiding geeft.
5. Voor **beheershandelingen** ten aanzien van de onder het bewind vallende goederen heeft de bewindvoerder geen toestemming van de rechthebbende of machtiging van de kantonrechter. Onder beheershandelingen worden verstaan: het conserveren, normaal exploiteren en doelmatig beleggen van vermogen. Daaronder valt ook het wisselen van aandelen en obligaties binnen de grenzen van een door de kantonrechter goedgekeurd *defensief of gematigd defensief beleggingsprofiel*.
6. De wilsbekwame rechthebbende kan met toestemming van de bewindvoerder **beschikkingshandelingen** verrichten. Omgekeerd heeft de bewindvoerder, die de in art. 1:441 BW genoemde beschikkingshandelingen wil verrichten, toestemming van de wilsbekwame rechthebbende of in plaats daarvan machtiging van de kantonrechter. Voor incidentele niet-beheersmatige uitgaven tot €1.500,- per jaar heeft geen machtiging te worden gevraagd, tenzij de kantonrechter anders bepaalt. Onder uitgaven wordt in dit verband uitdrukkelijk niet verstaan: het uitlenen of schenken van geld.
7. Indien de kantonrechter bij het instellen van het bewind de rechthebbende (in enige mate) **wilsbekwaam** heeft geacht, dient de bewindvoerder de kantonrechter met bekwame spoed te informeren zodra hij reden heeft om te betwijfelen dat de rechthebbende nog in die mate wilsbekwaam is.
8. Van het **overlijden** van de rechthebbende dient de bewindvoerder zo spoedig mogelijk de kantonrechter in kennis te stellen.

9. Aan het **einde van het bewind** dient eindrekening en verantwoording te worden afgelegd op de wijze als onder B 3 en B 4 voorzien.
Indien het bewind eindigt doordat de rechthebbende is overleden, dient de eindrekening en verantwoording te worden afgelegd *aan* de erfgenamen of *aan* de executeur-testamentair die is belast met het beheer over de nalatenschap. Ten bewijze van hun goedkeuring tekenen zij de rekening en verantwoording, waarna deze aan de kantonrechter wordt overgelegd. Volgens de regeling van art. 1:445 lid 1 BW heeft de kantonrechter geen taak te vervullen ten behoeve van de erfgenamen. Indien voor hen geen beschermingsmaatregelen zijn ingesteld, worden zij zonder meer in staat geacht zelf de verantwoording af te nemen.

Indien blijkt van **bezwaar van een of meer erven**, kan de kantonrechter deze erfgenamen of executeur-testamentair op hun eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheden wijzen.

Indien de eindrekening niet is voorzien van de handtekeningen van de erfgenamen, zal de bewindvoerder na controle en goedkeuring ervan door de kantonrechter van zijn taak gekweten worden. Hiervan wordt bij aangetekende brief aan de erfgenamen, die weigeren te tekenen, en de executeur mededeling gedaan.

Voor zover de erfgenamen gegronde redenen hebben om aan te nemen dat door slecht bewind de rechthebbende schade heeft geleden, kunnen zij de kantonrechter verzoeken zich daarover in het kader van artikel 1:362 BW uit te spreken. Zo'n verzoek moet precies de redenen voor het vermoeden bevatten en zo mogelijk zijn voorzien van kopieën van bewijsstukken.

10. Indien de **bewindvoerder niet reageert** op (herhaalde) verzoeken van de kantonrechter, van welke aard dan ook, volgt oproeping van de bewindvoerder voor verhoor en eventueel ontslag van de bewindvoerder.
11. De hiervoor genoemde verplichtingen van de bewindvoerder rusten, indien **meer dan een bewindvoerder** is benoemd, op beide bewindvoerders afzonderlijk.

Toelichting

De eerste taak van de bewindvoerder is inventariseren van de boedel voor zover die onder het bewind valt, daarvan een boedelbeschrijving opmaken en het zoveel mogelijk voorkomen dat vermogensbestanddelen aan het bewind worden onttrokken.

Met het oog op dat laatste aspect dient de bewindvoerder de bankinstellingen in te lichten over het bewind, zonodig eventuele bank- en chippassen van de rechthebbende te laten blokkeren en de afschriften van bankrekeningen naar zijn adres te laten sturen. Art. 1:436 lid 4 BW schrijft voor dat de bewindvoerder een aparte rekening (de "beheersrekening") moet openen die hij ter vervulling van zijn taak moet gebruiken. De grote banken (ABN, ING, Rabo en SNS) hebben alle deze faciliteit. De kennis daaromtrent is ondergebracht bij een aparte afdeling bij de centrale bank ("bewindvoerdersdesk" of afdeling bijzonder beheer of bijzondere accounts). De bijkantoren zijn niet altijd op de hoogte hiervan. Ook de spaarrekening neemt de bewindvoerder onder zijn beheer. Ten behoeve van de rechthebbende wordt een bankrekening aangehouden, waarop de bewindvoerder het leefgeld stort. Deze rekening mag geen kredietmogelijkheid hebben. De rechthebbende krijgt de pinpas van deze "leefgeldrekening". Hiervoor kan veelal de bestaande bankrekening van de rechthebbende worden gebruikt.

Wanneer de rechthebbende onroerend goed bezit dat onder het bewind valt, moet de bewindvoerder de beschikking met zijn benoeming in het Kadaster laten inschrijven (art. 1:436 lid 3 BW) zodat vanaf dat moment derden niet meer beschermd worden tegen beweerde onbekendheid met het bewind bij onroerend goed-transacties.

Voorts is de bewindvoerder met uitsluiting van de rechthebbende belast met beheer (het conserveren, normaal exploiteren en doelmatig beleggen van vermogen) van de onder het bewind vallende goederen. Hiervoor behoeft derhalve nimmer een machtiging te worden gevraagd.

Het LOVCK verstaat hieronder ook: het wisselen van aandelen en obligaties binnen de grenzen van een door de kantonrechter goedgekeurd en hooguit *gematigd defensief* beleggingsplan. Hiervoor is dus verder geen machtiging vereist. Risicovol beleggen is uitdrukkelijk niet toegestaan. Bij aanvang van het bewind bestaande, risicovolle beleggingen, dienen in beleggingen met een (gematigd) defensief beleggingsprofiel te worden omgezet.

Voor belegging volgens meer risicovolle profielen dient vooraf machtiging van de kantonrechter te worden gevraagd.

De rechthebbende mag alleen beschikkingshandelingen verrichten (vervreemden of bezwaren van een goed) met medewerking van de bewindvoerder of vervangende machtiging van de kantonrechter. Dit laatste komt in de praktijk nauwelijks voor; veel rechthebbenden zijn ook niet in staat beschikkingshandelingen te verrichten.

Voor een aantal met name genoemde handelingen eist art. 1:441 lid 2 BW voorafgaande toestemming van de rechthebbende of, als deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, machtiging van de kantonrechter. Het gaat dan vooral om koop en levering van goederen (zoals b.v. de aankoop van een caravan), die niet als een normale beheershandeling is te beschouwen (zoals het doen van boodschappen). Verder vallen onder deze bepaling: het aannemen van een making onder last of voorwaarde (zie hierna onder erfrecht), het lenen of uitlenen van geld en het aangaan van een vaststellingsovereenkomst. De kantonrechter kan de lijst van handelingen waarvoor voorafgaande machtiging is vereist, in een concreet bewind aanvullen. Op de voet van art. 1:441 lid 2 onder f BW kan de kantonrechter ook beheershandelingen onder het regime van dat van beschikkingshandelingen brengen.

Met name in dit laatste geval is het voor de kantonrechter en de bewindvoerder van belang te weten of de rechthebbende zijn wil kan bepalen, waartoe het p.v. van gehoor bij instelling van het bewind diensten bewijst. Indien de rechthebbende toen wilsbekwaam werd geoordeeld, maar de bewindvoerder inmiddels reden heeft daaraan te twijfelen, is het in ieders belang dat hij de kantonrechter daarvan op de hoogte stelt en veiligheidshalve machtiging vraagt.

Voor de hiervoor bedoelde handelingen van art. 1:441 lid 2 BW kan de kantonrechter op basis van het 3^e lid een doorlopende machtiging afgeven, al dan niet onder voorwaarden. Praktijk is dat in vrijwel ieder kanton via de handleiding voor de bewindvoerder een algemene machtiging is verstrekt voor uitgaven tot een bepaald bedrag. Het LOVCK uniformeert het bedrag op €1.500,- per uitgave. Onder uitgaven wordt in dit verband uitdrukkelijk niet verstaan: het uitlenen of schenken van geld. Zie voor schenking hierna.

De bewindvoerder zal periodiek (meestal één keer per jaar over het afgelopen kalenderjaar) rekening en verantwoording over het gevoerde bewind moeten afleggen, en aan het einde van het bewind een eindrekening en verantwoording.

Bij een wilsbekwame rechthebbende kan dat door het afleggen van rekening en verantwoording aan de rechthebbende, *ten overstaan van* de kantonrechter (art. 1:445 lid 1 BW). “Ten overstaan van” betekent dat de kantonrechter slechts marginaal toezicht uitoefent. Wanneer de rechthebbende niet in staat is de rekening op te nemen wordt de verantwoording afgelegd *aan* de kantonrechter (art. 1:445 lid 2 BW). De kantonrechter controleert dan de rekening zoals die aan hem is voorgelegd.

De bewindvoerder kan volstaan met het ter goedkeuring en ondertekening voorleggen van een schriftelijke rekening en verantwoording aan de rechthebbende, die tot het opnemen in staat is, en deze na ondertekening door de bewindvoerder(-s) en rechthebbende ter controle toe te sturen aan de kantonrechter. Weigert de rechthebbende voor akkoord te tekenen, dan kan dit voor de kantonrechter aanleiding zijn voor nader onderzoek.

Indien de rechthebbende, in afwijking van de voorafgaande keer, niet meer in staat is de rekening op te nemen, dient de bewindvoerder dat aan de kantonrechter mee te delen.

Wanneer de rechthebbende niet in staat is de rekening op te nemen, stuurt de bewindvoerder deze, voorzien van de handtekening van de bewindvoerder(-s), rechtstreeks naar de kantonrechter ter goedkeuring.

In beginsel zal ook hier jaarlijks rekening en verantwoording worden gevraagd. De kantonrechter kan aanleiding vinden voor een andere frequentie, bijvoorbeeld indien de bewindvoerder directe familie is van de rechthebbende, geen loon vraagt en het gaat om een gering vermogen.

Aan het einde van het bewind dient eindrekening en verantwoording te worden afgelegd. Indien het bewind eindigt door opheffing of als de bewindvoerder wordt vervangen door een ander, gaat dat op dezelfde wijze als hiervoor beschreven bij een periodieke rekening en verantwoording.

Wanneer het bewind eindigt door overlijden van de rechthebbende, dan zijn - behoudens het geval dat een executeur-testamentair is benoemd die is belast met het beheer over de nalatenschap (zie art. 4:144 lid 1 en 145 lid 2 BW) - diens erfgenamen degenen aan wie (ten overstaan van de kantonrechter; zie hiervoor voor de betekenis van *ten overstaan van*) eindrekening en verantwoording moet worden afgelegd. Wie erfgenaam is, blijkt uit de verklaring van erfrecht.

Het is bewindvoerders niet altijd duidelijk of en zo ja welke taken zij nog hebben na het overlijden van de rechthebbende, afgezien van de eindrekening en verantwoording. Uiteraard dienen zij de kantonrechter van het overlijden op de hoogte te stellen. Het regelen van de uitvaart behoort niet tot de taak van de bewindvoerder, tenzij niemand anders dit op zich kan of wil nemen. Voor het overige is zijn taak geëindigd, behoudens het volgende.

Tenslotte moet worden gewezen op art. 1:448 lid 3 BW. Hier wordt bepaald dat de gewezen bewindvoerder verplicht is al datgene te blijven doen dat niet kan worden uitgesteld tot het moment dat degene die het beheer overneemt, kan optreden.

C Aanbevelingen inzake de beloning van de bewindvoerder

1. De **jaarlijkse beloning in 2012** wordt, wanneer de wettelijke norm van 5% van de netto-opbrengst van de vruchten niet voldoet, op grond van art. 1:447 lid 1, laatste zin, BW in 2011 gesteld op:
  - a. **voor de niet beroepsmatige bewindvoerder die om een beloning vraagt:** €587 per jaar (€444,50 loon en €142,50 ongespecificeerde kosten);
  - b. **voor de professionele, niet bij de Branchevereniging aangesloten bewindvoerder:** €881,50 per jaar (€739 loon + 142,50 ongespecificeerde kosten) exclusief BTW;
  - c. **voor de professionele, bij de Branchevereniging aangesloten bewindvoerder:** €1.013 (870,50 loon en €142,50 ongespecificeerde kosten); exclusief BTW.
2. Bij bewinden met een renderend **belegd vermogen van €525.000 of meer** kan de bewindvoerder, in afwijking van de onder 1 genoemde beloning, aanspraak maken op een beloning op basis van de **5%-regel** (art. 1:447 lid 1 BW). Dit grensbedrag levert bij 5% van een rendement van 4% (overeenkomstig het fictieve rendement dat de fiscus in box 3 Inkomstenbelasting aanhoudt) een beloning op gelijk aan die van een professionele bewindvoerder, aangesloten bij de branchevereniging, inclusief BTW. Bij de jaarlijkse indexering van de beloning zal dit grensbedrag mee veranderen.

Niet renderend belegd vermogen, zoals het eigen huis, telt dus niet mee bij de bepaling van de beloning volgens de 5%-regel.

Onder het begrip **vrucht** in het genoemde wetsartikel vallen in ieder geval: de netto-opbrengst van huur- en pachtpenningen, rente van geldsommen en leningen en dividenden. Niet onder het begrip vrucht vallen onder meer: inkomsten (lonen, uitkeringen, pensioenen en lijfrenten), koerswinsten, claims op aandelen, vrijgevallen obligaties en afgeloste leningen.

Een bewindvoerder kan de **kosten** die in het belang van het bewind gemaakt moeten worden in rekening brengen. Als kosten worden aangemerkt: reiskosten (noodzakelijke autokilometers a €0,25 per kilometer), telefoonkosten, kosten opmaak rekening en verantwoording, kosten van aan- en verkoop van beleggingen en, wanneer het geen eenvoudige financiële huishouding betreft, kosten van een boekhouder en van het opmaken van belastingaangifte.

Jaarlijks zal daarbij een bedrag niet nader behoeven te worden gespecificeerd, zogenoemde ongespecificeerde kosten. Wordt meer dan het vastgestelde bedrag gedeclareerd, dan is een deugdelijke specificatie van alle kosten – ook over het vastgestelde bedrag - vereist. Aangeraden wordt vooraf goedkeuring aan de kantonrechter te vragen voor het maken van hogere kosten. Wanneer van steeds terugkerende kosten sprake is, kan een doorlopende machtiging worden gevraagd.

De vaste kantoorkosten van een professionele bewindvoerder worden geacht met dit bedrag te zijn vergoed. Vergelijk voor de kosten van de kantoorautomatisering Hof Den Bosch beschikking 20 januari 2011, zaaknummer: HV 200.075.752, LJN: BP9011.
3. Zijn er, in het belang van een goed bewind, **twee bewindvoerders** benoemd en wordt aanspraak gemaakt op een beloning, dan komt aan de bewindvoerders in beginsel ieder de helft van de onder C 1 bedoelde beloning toe, tenzij zij zelf een andere verdeling hebben afgesproken. Bij geschil beslist de kantonrechter.
4. Een professionele bewindvoerder kan voor de kennismaking met de rechthebbende, het verzamelen en de kennismaking van de stukken, het aanschrijven van instanties en de aanmaak van een dossier etc eenmalig een **intakevergoeding** in rekening brengen. In voorkomend geval kunnen de bedragen

5. Indien een professionele bewindvoerder, zoals bedoeld onder 1b of c, **een eindrekening en -verantwoording moet opmaken per een andere datum dan 1 januari of 31 december van enig kalenderjaar**, dan mag hij voor daaraan verbonden extra werk en kosten een forfaitair tarief in rekening brengen, het zogenoemde Eind R&V tarief. Deze regeling geldt niet bij verwijtbaar ontslag van de bewindvoerder.
De bewindvoerder die aan dit forfaitaire bedrag aanmerkelijk tekort komt, kan een gemotiveerd verzoek indienen voor een hogere vergoeding.
6. Voor de **ontruiming** van een woning mag een forfaitaire vergoeding in rekening worden gebracht, het zogenoemde ontruimingstarief.
7. Voor het beheer van een persoonsgebonden budget (PGB) mag een vergoeding voor 7,5 uur per jaar worden gedeclareerd.
8. Indien een professionele bewindvoerder een brief zendt, waarin hij de voor het betrokken kalenderjaar door het LOVCK aanbevolen tarieven uitdrukkelijk vermeldt, wordt de kantonrechter aanbevolen deze brief voor goedkeuring te tekenen (stempelgoedkeuring). Met behulp van deze brief is de bewindvoerder in staat in de voorkomende gevallen bijzonder bijstand voor de kosten van het bewind bij de gemeente aan te vragen.
Indien gemeenten voor de verlening van bijzondere bijstand een beschikking verlangen, kunnen de tarieven in een beschikking worden vastgelegd.
Tenslotte is de minst bewerkelijke variant dat in de benoemingsbeschikking de beloning wordt vastgesteld op de tarieven die het LOVCK voor het desbetreffende jaar heeft aanbevolen.
9. Indien een professionele bewindvoerder, die niet is aangesloten bij de BPBI, machtiging wenst om het hoge beloningstarief in rekening te brengen, dient hij - voor ieder jaar waarin hij dat wenst - een door een accountant of auditbureau opgemaakt rapport aan de kantonrechter over te leggen. Dat rapport moet aan de volgende eisen voldoen.

Het rapport moet zijn opgemaakt door een accountant die, of auditbureau dat, niet enige andere dienstverlening voor de betrokken bewindvoerder verricht. Tussen de bewindvoerder en de accountant of het auditbureau mag geen concern- of contractueel samenwerkingsverband bestaan. Dit dient te blijken uit een desbetreffende verklaring van de accountant of het auditbureau in het rapport.

In het rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de bedrijfsvoering van de bewindvoerder, diens bewindsboekhouding en zo nodig, de boekhouding van hemzelf of van bedrijven waarmee hij vennootschapsrechtelijk betrokken is.

Het onderzoek dient niet langer dan 3 maanden voor de rapportage te zijn gedaan en betreft alle concrete kwaliteitsnormen die zijn vervat in of voortvloeien uit het actuele kwaliteitsstatuut van de Branchevereniging Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders.

De rapportage volgt de indeling van het kwaliteitsstatuut en geeft - voor zover voor de beoordeling van het rapport van belang - telkens de wijze van verkrijging van de onderzochte gegevens en de gevolgde onderzoeksmethode aan.

Indien aan enige kwaliteitsnorm - ook nadat een verbetertermijn van ten hoogste een maand is verstreken - niet wordt voldaan, vermeldt het rapport dat. In voorkomend geval geeft het de mate van tekortkoming aan.

Aanbevolen wordt om een professionele bewindvoerder te machtigen om het hoge beloningstarief in rekening te brengen, nadat uit een door hem overgelegd rapport - dat aan de voornoemde eisen voldoet - is gebleken van een kwalitatief voldoende bedrijfsvoering.

Toelichting

De jaarbeloning voor de bewindvoerders wordt – als totaalbedrag - jaarlijks (voor het eerst per 1 januari 2005) geïndexeerd conform de indexering door de Minister van Veiligheid en Justitie van de beloning van bewindvoerders WSNP. Daarbij vindt in de even jaren afronding naar boven plaats, en in de oneven jaren een afronding naar beneden. Aan het slot van de toelichting op onderdeel C staan nu ook de aldus vastgestelde bedragen vermeld van de onder C .1 sub a en b vermelde beloningen.

Met ingang van 1 januari 2008, is de indexering voor bewindvoerders die bij de Branchevereniging zijn aangesloten van toepassing verklaard op andere professionele bewindvoerders.

Het LOVCK is voorstander van afschaffing van het 5%-criterium als algemeen uitgangspunt voor beloning van curatoren en bewindvoerders (art. 1:447 BW) omdat er in de meeste gevallen geen redelijk verband is tussen dit criterium en de benodigde inspanning van de bewindvoerder of curator, zoals de Hoge Raad reeds in 1988 overwoog.

Per geval kan echter voor grote belegde vermogens een uitzondering worden gemaakt (zie hiervoor onder C.2).

Of, en zo ja in hoeverre, op verzoek van een niet-professionele bewindvoerder een hogere beloning kan worden toegekend, hangt af van een aantal factoren. Zo kan een vergelijking worden gemaakt met het takenpakket, de deskundigheid en waarborgen van professionele bewindvoerders, die zijn aangesloten bij de Branchevereniging PBI, de hoeveelheid werk voor de bewindvoerder en de draagkracht van rechthebbende.

Het LOVCK meent dat in beginsel de hiervoor genoemde bedragen voldoende moeten zijn, temeer omdat het hier niet om broodwinning van de bewindvoerder gaat.

Na toetsing op draagvlak bij professionele bewindvoerders is gekomen tot een systeem waarbij de beloning wordt gemaximeerd en de daarvoor te verrichten werkzaamheden zijn omschreven. Alleen voor werkzaamheden die daarbuiten vallen kan, met voorafgaande machtiging van de toezichthoudende kantonrechter, tegen het eveneens vastgesteld maximumuurtarief worden gedeclareerd.

Het maximumuurtarief wordt berekend door het jaartarief (tot en met 2010) te delen door 15. Dat is namelijk het aantal uren per jaar dat, gemiddeld genomen, een bewindvoerder nodig heeft om een bewind goed te voeren.

Door toegenomen complexiteit kost een goede taakvervulling echter meer tijd dan voorheen. In verband daarmee meent het LOVCK dat met ingang van 2011 moet worden aangenomen dat een bewind voor een gemiddeld efficiënt werkend professional gemiddeld 16 uur werk per jaar kost. Voor de berekening van het uurtarief betekent dit dat met ingang van 2011 het jaartarief door 16 moet worden gedeeld om op het uurtarief uit te komen.

Indien het uurtarief wordt berekend op basis van het jaartarief inclusief de component voor forfaitaire kosten dan kunnen naast de declaratie van extra uren geen extra onkosten in rekening worden gebracht. Voor de declaratie van extra uren dient vooraf machtiging te worden gevraagd.

Het staat de professionele bewindvoerders uiteraard vrij om voor een of meer cliënten een lager bedrag in rekening te brengen. Op zichzelf gaat het systeem uit van de solidariteitsgedachte van een 'onderlinge': de eenvoudige bewinden dragen mede de lasten van ingewikkelder bewinden.

De met deze bewindvoerders gemaakte afspraken worden sedert 2004 periodiek met de brancheorganisatie geëvalueerd.

Voor de categorie professionele bewindvoerders die bij de Branchevereniging zijn aangesloten, wordt een hoger tarief geadviseerd dan voor andere professionele bewindvoerders. De reden is dat de leden extra kosten moeten maken om doorlopend te blijven voldoen aan de eisen van het kwaliteitsregiem van de Branchevereniging, zoals door permanente bijscholing van het personeel. Bovendien moeten zij dit jaarlijks aantonen door middel van het ondergaan van een auditonderzoek door een extern, onafhankelijk bureau. Zij betalen daartoe jaarlijks een afdracht aan de Branchevereniging.

Indien een professionele bewindvoerder BTW-plichtig is, kan hij BTW over het hier genoemde tarief in rekening brengen. Het verschil in bedrijfskosten dat samenhangt met het kwaliteitssysteem van de Branchevereniging rechtvaardigt niet dat – naast het verschil in tarief – ook op dit punt onderscheid wordt gemaakt.

In het kort:

De genoemde bedragen zijn exclusief BTW

Indien het tijdstip van benoeming is ingegaan in de eerste helft van de maand, mag de bewindvoerder de beloning in rekening brengen te rekenen met ingang van de eerste dag van de maand. Als de benoeming ingaat in de tweede helft van de maand mag hij de beloning rekenen met ingang van de 16^e dag van de maand. De beloning gaat in op de dag na de verzending van de benoemingsbeschikking.

De tarieven voor 2012 (excl. BTW) zijn:

Bewindvoerder

Categorie	Tarief 2012	Intake	ontruiming	Eind R&V
a. fam. bewindv.	587 (444,50 + 142,50)	-	-	-
b. prof. bewindv.	881,50 (739 + 142,50)	334,50	276,50	159
c. prof. bewindv/lid BPBI	1.013 (870,50 + 142,50)	383,50	276,50	159

Combinatie bewindvoederschap en mentor

Categorie	Tarief 2012	Intake	Eind R&V	Regelen verhuizing	ontruiming
a. fam. bewindv.	881 (667 + 214)	-	-	-	-
b. prof. bewindv.	1.322 (1.108,50 + 214)	502	159	276,50	276,50
c. prof. bewindv. Lid BPBI	1.519,50 (1.305,50 + 214)	575	159	276,50	276,50

De tarieven voor 2013 (excl. BTW) zijn:

Bewindvoerder

Categorie	Tarief 2013	Intake	ontruiming	Eind R&V
a. fam. bewindv.	591 (447,50 + 143,50)	-	-	-
b. prof. bewindv.	887,50 (744 + 143,50)	337	278,50	160
c. prof. bewindv/lid BPBI	1.020 (876,50 + 143,50)	386	320	192

Combinatie bewindvoerder en mentor

Categorie	Tarief 2013	Intake	Eind R&V	Regelen verhuizing	ontruiming
a. fam. bewindv. & mentor	887 (671,50 + 215,50)	-	-	-	-
b. prof. bewindv. & mentor	1.332 (1.116,50 + 215,50)	505,50	160	278,50	278,50
c. prof. bewindv. lid BPBI & mentor of vrijwilliger met contract MNN & bewindv.	1.530 (1.314,50 + 215,50)	579	192	320	320

In de volgende lijst zijn de werkzaamheden opgesomd die wel en niet zijn begrepen in het tarief:

Tot de werkzaamheden van de intake behoren:

- aanvragen bewind en zo nodig mee naar zitting,
- in kaart brengen samenstelling vermogen, inkomsten, uitgaven, schulden en vorderingen; beschrijven boedel
- alle reguliere werkzaamheden i.v.m. inkomen/werkzaamheden cliënt, zoals aanvragen uitkering en huursubsidie en regelen van bankzaken; zo nodig wijzigen samenstelling vermogen;
- eventueel met oog op verhuizing in overleg met rechthebbende en/of familie verkoop woning/inboedel.

Niet tot de gewone intake werkzaamheden behoren:

- ontruiming van de woning
- regelen van zeer problematische schulden
- meegaan naar Wsnp-zitting of naar het UWV/GAK, bij gebreke van een toevoeging voor rechtsbijstand, het doen van aangifte wegens inbraak of mishandeling (soms gaat cliënt niet als bewindvoerder niet meegaat).

Tot de gewone werkzaamheden tijdens het bewind behoren:

- het regelen van de financiële huishouding, inclusief belastingaangifte box 1 over het laatste belastingjaar, kwijtschelding verzoeken van heffingen, aanvragen (bijzondere) bijstand en huurtoeslag
- andere reguliere handelingen m.b.t. onder bewind gestelde goederen
- het treffen van enkele afbetalingregelingen
- regelmatig contact met rechthebbende; binnen redelijke grenzen spreekuurcontact
- in beperkte mate naar zitting kantonrechter
- doen van rekening en verantwoording; voor extra werk bij tussentijdse eindrekening geldt sinds 1 mei 2008 een forfaitair tarief.

Niet tot de gewone werkzaamheden behoren:

- bewind bij ondernemersactiviteiten van rechthebbende; hulp bij ingewikkelde nalatenschap waarin rechthebbende gerechtigd is
- problematische schuldsanering
- verkoop van onroerend goed of aandelen
- ontruiming van de woning;
- aangifte IB in box 1 voor meerdere jaren in één keer en aangifte in box 2 of 3
- frequent naar zitting kantonrechter, vooral als de afstand groot is.

Kosten die rechthebbende ook zonder bewind had moeten maken blijven voor zijn rekening, zoals kosten van de bankrekening (pasjes), leges e.d. Het griffierecht voor verzoeken aan de kantonrechter drukt ook op rechthebbende.

Wanneer bewind wordt uitgesproken over de goederen van een echtpaar/economische eenheid, wordt niet 2 x het tarief gerekend maar het tarief voor 1 persoon met een opslag van 20% (conform Wsnp). Deze opslag geldt ook voor de bijzondere tarieven, zoals voor de ontruiming van een woning. De omstandigheid dat de zaak voor twee individuen moet worden geregeld brengt nu eenmaal meer werk met zich.

Deze opslag geldt niet indien slechts één van de echtgenoten of samenlevenden onder bewind staat. Als de bewindvoerder tevens mentor van beide personen is, geldt de opslag over de gecombineerde beloning (dus : {bewindvoerdersbeloning + 50% van mentorbeloning} x 120%).

Voor extra werkzaamheden, die niet binnen het tarief vallen, dient de bewindvoerder vooraf machtiging te vragen aan de kantonrechter. Deze werkzaamheden worden dan vergoed tegen het uurloon.

Intake door opvolgend bewindvoerder na ontslag vorige bewindvoerder

De overname van een bewind door een nieuwe bewindvoerder na ontslag wegens gewichtige redenen door de kantonrechter van de eerste bewindvoerder, brengt veel werk mee voor de opvolgend bewindvoerder.

Medewerking bij de overdracht van de kant van de ontslagen bewindvoerder is vaak minimaal, tegenwerking komt ook voor.

De opvolgend bewindvoerder moet echter aan de slag en kennismaken met rechthebbende, soms onbegrip of wantrouwen overwinnen en aan bruikbare gegevens over het vermogen zien te komen.

Vergoeding van de daarmee gepaard gaande tijd (inzet van personeel) is geboden, omdat anders het middel van ambtshalve ontslag wegens gewichtige redenen illusoir zou worden, aangezien er geen alternatief (een andere professionele bewindvoerder) voor handen zou zijn.

Bij massa-ontslagen kan ook als uitgangspunt voor de vergoeding het intaketarief gelden. De werkzaamheden zijn in hoge mate vergelijkbaar meteen normale intake. Bij de specifieke omstandigheden van het geval kan ook toekenning van extra uren worden overwogen. Met name kan dat het geval zijn als de eerste bewindvoerder een puinhoop heeft gemaakt van de administratie of tegenwerking biedt bij de overdracht van gegevens en stukken.

Bij de toekenning van beloning in dit verband is het goed te overwegen wie de kosten moet dragen. Rechthebbende zal in eerste instantie de rekening moeten betalen, maar diverse gemeenten zijn bereid - al dan niet nadat de opvolgend bewindvoerder in voortraject van zijn benoeming, dus nadat hij door de kantonrechter is gepolst, al over dit punt contact heeft gehad met de gemeente - deze kosten te vergoeden als bijzondere bijstand. Het wanbeheer van de ontslagen bewindvoerder is daar meestal al wel bekend en reden om een oplossing te financieren.

Bijzondere aandacht vereist de positie van de rechthebbenden die net boven de bijstandsgrens verkeren. De extra intake kosten drukken zwaar op hun budget. Overwogen kan worden deze als schade te verhalen op de ontslagen bewindvoerder.

Voor een dergelijke intake kan forfaitair drie uur worden gerekend.

LET OP:

De onder C. 1 sub c vermelde tarieven voor de professionele, bij de Branchevereniging aangesloten, bewindvoeders zijn sinds 2004 geïndexeerd. Deze tarieven gelden ook voor het aspirant lid van de BPBI.

De tarieven bedragen:

per 1 januari 2013

- een jaarvergoeding van maximaal €1.020 excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden
- een uurloon van €64,- (inclusief forfaitaire component voor onkosten; €55,- excl. onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €386,- excl. BTW
- voor het opmaken van eind rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €192,- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €320,- excl. BTW

per 1 januari 2012

- een jaarvergoeding van maximaal €1013 excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden
- een uurloon van €63,50 (inclusief forfaitaire component voor onkosten; €54,50 excl. onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €383,50,- excl. BTW
- voor het opmaken van eind rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €159,- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €276,50 excl. BTW

per 1 januari 2011 (na verhoging van het gemiddeld aantal uren per jaar naar 16 uur)

- een jaarvergoeding van maximaal €1.001,-- excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden
- een uurloon van €63,-- (inclusief forfaitaire component voor onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €379,-- excl. BTW
- voor het opmaken van eind rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €159,-- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €273,-- excl. BTW

per 1 januari 2010

- een jaarvergoeding van maximaal €934,-- excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden
- een uurloon van €62,50 (inclusief forfaitaire component voor onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €374,-- excl. BTW
- voor het opmaken van eind rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €155,-- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €269,-- excl. BTW

per 1 januari 2009:

- een jaarvergoeding van maximaal €900,00 excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden;
- eenmalige intake maximaal €360,- excl. BTW
- een uurloon van €60,00 excl. BTW voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden.

per 1 januari 2008:

- een jaarvergoeding van maximaal €870,00 excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden;
- eenmalige intake maximaal €348,- excl. BTW
- een uurloon van €58,00 excl. BTW voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden.

per 1 januari 2007:

- een jaarvergoeding van maximaal €847,50 excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden;
- eenmalige intake maximaal €339,- excl. BTW
- een uurloon van €56,50 excl. BTW voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden.

per 1 januari 2006:

- geen wijziging ten opzichte van 2005 omdat indexering leidt tot een verhoging van 13 cent per uur; gegeven de afgesproken afronding blijft het tarief daarmee gelijk.

per 1 januari 2005:

- een jaarvergoeding van maximaal €832,50 excl. BTW voor de beschreven werkzaamheden;
- eenmalige intake maximaal €333,- excl. BTW
- een uurloon van €55,50 excl. BTW voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden.

LET OP:

De onder C. 1 sub a en b vermelde tarieven worden sinds 2008 geïndexeerd. Het onder C. 1 sub a vermelde tarief voor de niet-professionele bewindvoerder bedraagt

Per 1 januari 2013

een jaarvergoeding van maximaal €591,00 (447,50 loon en €143,50 voor ongespecificeerde kosten)

per 1 januari 2012

een jaarvergoeding van maximaal €587,00 (444,50 loon en €142,50 voor ongespecificeerde kosten)

per 1 januari 2011

een jaarvergoeding van maximaal €580,00 (€439,00 loon en €141,00 voor ongespecificeerde kosten)

per 1 januari 2010

een jaarvergoeding van maximaal €544,00 (€405,00 loon en €139,00 voor ongespecificeerde kosten)

per 1 januari 2009:

een jaarvergoeding van maximaal €525,00 (€390,00 loon en €135,00 ongespecificeerde kosten)

per 1 januari 2008:

een jaarvergoeding van maximaal €515,00 (€380,00 loon en €135,00 ongespecificeerde kosten)

Het onder C. 1 sub b vermelde tarief voor de niet bij de Branchevereniging aangesloten professionele bewindvoerder bedraagt

per 1 januari 2013:

- een jaarvergoeding van maximaal €887,50 exclusief BTW (€744 loon en €143,50 onkosten)
- een uurloon van €55,50 (inclusief forfaitaire component voor onkosten; €46,50 excl. onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €337,-- excl. BTW
- voor het opmaken van rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €160,-- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €278,50 excl. BTW

per 1 januari 2012:

- een jaarvergoeding van maximaal €881,50 exclusief BTW (€739,-- loon en €142,50 onkosten)
- een uurloon van €55,-- (inclusief forfaitaire component voor onkosten; €46,-- excl. onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €334,50 excl. BTW
- voor het opmaken van rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €159,-- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €276,50 excl. BTW

per 1 januari 2011:

- een jaarvergoeding van maximaal €871,00 exclusief BTW (€730,-- loon en €141,-- onkosten)
- een uurloon van €55,-- (inclusief forfaitaire component voor onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €330,50 excl. BTW
- voor het opmaken van rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €159,-- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €273,-- excl. BTW

per 1 januari 2010:

- een jaarvergoeding van maximaal €814,00 exclusief BTW (€675,-- loon en €139,-- onkosten)
- een uurloon van €54,50 (inclusief forfaitaire component voor onkosten) voor vooraf goedgekeurde extra werkzaamheden, excl. BTW
- eenmalige intake maximaal €326,-- excl. BTW
- voor het opmaken van rekening en verantwoording midden in het fiscale jaar (dus op een andere datum dan 31 december) maximaal €155,-- excl. BTW
- voor het ontruimen van de door de rechthebbende verlaten woning €269,-- excl. BTW

per 1 januari 2009:

- een jaarvergoeding van maximaal €787,50 inclusief BTW (€652,50 loon en €135,00 ongespecificeerde kosten, alles inclusief BTW).

per 1 januari 2008:

- een jaarvergoeding van maximaal €765,00 inclusief BTW (€630,00 loon en €135,00 ongespecificeerde kosten, alles inclusief BTW).

D Aanbevelingen omtrent schenking

1. Een door de bewindvoerder ingediend verzoek om te worden gemachtigd tot het doen van een schenking namens een rechthebbende die zijn wil niet kan bepalen, zal als hoofdregel worden afgewezen indien er geen **schenkingstraditie** wordt aangetoond. Voor het geven van de gebruikelijke verjaars- en sinterklaascadeautjes is geen machtiging vereist.
2. In bijzondere, door de bewindvoerder aan te voeren, omstandigheden kan van de hoofdregel worden afgeweken indien het belang van de rechthebbende dat vereist, dan wel indien de schenking de leefomgeving van de rechthebbende verbetert.
3. In beginsel wordt schenking, ook als er sprake is van een schenkingstraditie, niet toegestaan wanneer de rechthebbende:
  - a. jonger is dan 65 jaar, voor zover het liquide vermogen onder €40.000 komt;
  - b. ouder is dan 65 jaar, voor zover het liquide vermogen minder wordt dan €20.000.

Van deze grenzen kan worden afgeweken indien de kantonrechter van oordeel is dat daarmee de toekomstige verzorging van rechthebbende geen gevaar loopt. Daarbij wordt gelet op enerzijds de verwachte inkomsten en anderzijds het behoeft patroon van rechthebbende, waaronder kosten van levensonderhoud, recreatie, bewindvoering, bijdragen in gezondheidszorg en hulpmiddelen, reserves voor toekomstige verhuizing en herinrichting.

Toelichting

Schenken is een beschikkingsdaad en dus geen gewone beheersdaad waartoe de bewindvoerder met uitsluiting van de rechthebbende bevoegd is (art. 1:438 lid 1). Het veelgehoorde argument dat schenking een daad van goed vermogensbeheer is omdat de begiftigden zich successierecht besparen, behoort voor de kantonrechter geen goed argument te zijn omdat hij moet toezien op de belangen van de rechthebbende en niet die van mensen die zich diens erfgenaam wanen.

Beschikken mag de rechthebbende zelf met medewerking van de bewindvoerder of, als die bewindvoerder weigert, met vervangende machtiging van de kantonrechter (art. 1:438 lid 2). Hier gaat het dus om een door de rechthebbende gewenste schenking.

Vaak is het verzoek tot machtiging voor schenkingen echter afkomstig van de bewindvoerder, namelijk in de situatie dat de rechthebbende niet meer in staat is zijn wil te bepalen.

Soms kan die wil worden afgeleid uit aangetoonde repeterende handelingen van de rechthebbende voorafgaand aan instelling van het bewind (jaarlijkse donaties aan bepaalde goede doelen; periodieke gift aan kinderen van groter omvang dan regulier verjaarscadeau). Er is dan, behoudens het geval dat sprake is van zodanig afgenomen vermogen dat voortzetting van die traditie de toekomstige verzorging van rechthebbende in gevaar brengt, geen reden om van dit gebruik af te wijken. Daarbij dient wel te worden vastgesteld of er op basis van die gebleken traditie een inbrengverplichting is zoals bedoeld in art. 4:229 BW.

De wil van rechthebbende kan ook niet met voldoende zekerheid worden afgeleid uit een kopie van een testament dat in de kast gevonden wordt. De uiterste wil kan immers gewijzigd zijn en of dat zo is, is voor overlijden van rechthebbende door niemand te controleren, ook niet door notarissen.

De gevaren van het toestaan van schenkingen, zeker wanneer geen sprake is van een aantoonbare schenkingstraditie, zullen zich vooral na overlijden van de rechthebbende openbaren. Misschien is er geen testament, maar heeft de rechthebbende meer kinderen dan bij instellen bewind of het verzoek tot machtiging zijn vermeld. Of blijken er kinderen in de nalatenschap gerechtigd uit een eerder, bij instelling van het bewind of - bij een verzoek om machtigen voor schenking - verzwegen huwelijk van rechthebbende

of diens vooroverleden partner. Of er is wel een testament waarbij een of meer kinderen zijn onterfd, waarbij het te verkopen huis of de waarde daarvan is gelegateerd aan een derde (b.v. een goed doel), etc.

Deze risico's moeten worden afgewogen tegen de zekerheid dat ieder na overlijden van de rechthebbende zijn rechtmatige (belaste) deel krijgt.

Voor het nemen van enig risico in het belang van rechthebbende kan bijvoorbeeld alle redenen zijn indien er een financiële constructie nodig is om de rechthebbende langdurig in eigen huis door een of meer kinderen te laten verzorgen. Ook zonder zo'n constructie zouden verzorgende kinderen overigens een aanspraak hebben op de nalatenschap, zie art. 4:36 BW.

Voorts is voorstelbaar dat een verzoek tot schenking aan bij voorbeeld de noodlijdende kinderboerderij, waar rechthebbende graag vertoeft, in het belang van rechthebbende wordt geoordeeld.

Het LOVCK is van mening dat heldere beleidslijnen gewenst zijn, waarbij de hoofdregel duidelijk maakt dat een verzoek tot machtiging voor een schenking niet vanzelfsprekend gehonoreerd wordt, en de uitzondering voldoende ruimte geeft aan de kantonrechter om maatwerk te leveren.

In diezelfde geest wordt in de aanbeveling een bodembedrag (een schenkingsvrije voet) neergelegd in plaats van een open norm. Gekozen is voor een leeftijdsafhankelijk normbedrag, waarvan kan worden afgeweken indien het behoeft patroon, waaronder kosten van verhuizing en herinrichting, eigen bijdragen in gezondheidszorg en hulpmiddelen, kosten van levensonderhoud, recreatie en bij voorbeeld van bewind, naar verwachting aanmerkelijk meer of minder uitgaven vereist.

Een verzoek tot het vervroegd uitkeren van 'kindsdelen' (vastgestelde geldvorderingen van kinderen op de langstlevende ouder in het kader van ouderlijke boedelverdeling of bij wettelijke verdeling) wordt niet geheel gelijk gesteld met een verzoek tot schenking. Het gaat hier om echte aanspraken die slechts opeisbaarheidsbeperkingen hebben en 'achtergesteld' zijn met het oog op de, door de erflater of de wetgever gevoelde, verzorgingsbehoefte van de langstlevende die op deze aanspraken mag interen. In vervroeging van het moment van opeisbaarheid kan wel een bevoordeling gezien worden. Als de verzorgingsbehoefte geen gevaar loopt (waarbij de vermogensgrenzen in de schenkingsaanbeveling als indicatie kunnen gelden) en geen intering is te voorzien, is denkbaar dat bij een dergelijk verzoek kan worden afgeweken van de hoofdregel 'nee, tenzij schenkingstraditie', hoewel rechthebbende bij dit verzoek geen belang heeft.

E Aanbevelingen met betrekking tot erfrecht

1. De bewindvoerder die kennis krijgt van het overlijden van de partner van rechthebbende dan wel van een familielid van de rechthebbende in de eerste of tweede graad, dient hiervan zo spoedig mogelijk de toezichthoudende kantonrechter op de hoogte te stellen, onder vermelding van de naam en standplaats van de eventueel ingeschakelde notaris en naam en woonplaats van een testamentair executeur.
2. Indien de rechthebbende erfgenaam is en in staat is zijn wil te bepalen, mag de bewindvoerder:
  - a. – indien vaststaat dat de erfenis positief is - met toestemming van de rechthebbende de erfenis zuiver aanvaarden dan wel een making of gift aannemen waaraan een last of voorwaarde is verbonden;
  - b. alleen met machtiging van de toezichthoudende kantonrechter de erfenis verwerpen. De kantonrechter vergewist zich van het standpunt van de rechthebbende, als deze in staat is zijn wil te bepalen, alvorens op het verzoek te beslissen.
3. Indien de rechthebbende erfgenaam is en niet in staat is zijn wil te bepalen, wordt van de bewindvoerder verlangd dat hij zich zo spoedig mogelijk op de hoogte stelt van de omvang van de nalatenschap en, wanneer deze negatief is, machtiging tot verwerping verzoekt, tenzij er goede redenen zijn om ook een negatieve nalatenschap beneficiair te aanvaarden. Wanneer onvoldoende duidelijk is dat het saldo van de nalatenschap negatief is, dient de bewindvoerder beneficiair te aanvaarden en, zo mogelijk na overleg met de bij de boedel betrokken notaris of de boedelnotaris, deze beneficiaire aanvaarding in te laten schrijven in het boedelregister ter griffie van de rechtbank van de laatste woonplaats van de overledene.

De bewindvoerder die machtiging voor verwerping van de nalatenschap of voor aanvaarding van een erfstelling of legaat onder last of voorwaarde nodig heeft, verzoekt daar zo spoedig mogelijk om bij de toezichthoudende kantonrechter, onder toevoeging van stukken waaruit de reden voor verwerping blijkt, dan wel een kopie van het testament waarin de last of voorwaarde is neergelegd.

4. Voor de verdeling van de nalatenschap behoeft de bewindvoerder toestemming van de rechthebbende of, als deze daartoe niet in staat is, machtiging van de toezichthoudende kantonrechter. De conceptakte van verdeling dient dan ter goedkeuring aan de toezichthoudende kantonrechter te worden voorgelegd.
5. Voor zover erfgenamen zich na het overlijden van rechthebbende tot de kantonrechter wenden met vragen en opmerkingen over het beheer van de bewindvoerder, wordt aanbevolen dat de kantonrechter zich bij de beoordeling beperkt tot het beheer in het tijdvak tussen de laatst goedgekeurde periodieke rekening en verantwoording en de datum van overlijden. Zie het instructieve arrest van Hof Amsterdam op 26 april 2011, LJN: BR4751.

Toelichting

Indien de rechthebbende erfgenaam is en de opengevallen nalatenschap onder het bewind zal vallen (het bewind van art. 1:431 BW moet dan de toekomstige goederen van rechthebbende omvatten), dient de bewindvoerder de erfenis volgens de hoofdregel van art. 1:441 lid 5 BW beneficiair te aanvaarden, maar hij mag op grond van de tweede zin van dit artikellid zuiver aanvaarden indien de nalatenschap positief is, de rechthebbende wilsbekwaam is en toestemt in zuivere aanvaarding.

Voor verwerping lijkt op grond van art. 4:193 lid 1 BW steeds een machtiging van de kantonrechter nodig, ook al is de rechthebbende wilsbekwaam. Het LOVCK is van mening dat de kantonrechter zich moet vergewissen van het standpunt van de wilsbekwame rechthebbende bij een verzoek van de bewindvoerder hem te machtigen tot verwerping.

Omdat beneficiaire aanvaarding tot gevolg heeft, dat in het kader van vereffening van de nalatenschap aan allerlei extra formaliteiten moet worden voldaan, is het zinvol dat de bewindvoerder zich zo spoedig mogelijk op de hoogte stelt van de omvang van de nalatenschap en machtiging tot verwerping vraagt indien het saldo negatief is. Dit kan uiteraard anders zijn indien de rechthebbende bij voorbeeld om emotionele redenen wil meedelen in de schulden van erflater. Daarvoor dient wel machtiging te worden gevraagd omdat het een beschikkingshandeling is die niet als gewone beheersdaad is te beschouwen (art.1:441 lid 2 onder a BW).

Voor het machtigingsverzoek wordt geen griffierecht geheven.

Wanneer de nalatenschap beneficiair wordt aanvaard of -met machtiging van de kantonrechter- wordt verworpen, dient de bewindvoerder deze verklaring ingevolge art. 4:193 lid 1 BW in beginsel binnen drie maanden af te leggen. Hiervoor is aantekening in het boedelregister vereist en overlegging van de machtiging tot verwerping. Het boedelregister bevindt zich bij de rechtbank van de laatste woonplaats van de erflater; voor inschrijving is griffierecht verschuldigd.

De termijn van drie maanden gaat lopen vanaf het moment waarop de rechthebbende de positie van erfgenaam verkrijgt; bij plaatsvervulling kan dat zijn vanaf het moment waarop degene wiens plaats vervuld wordt tot verwerping is overgegaan.

De termijn van drie maanden kan worden verlengd door de kantonrechter van de laatste woonplaats overledene (zie art. 4:193 lid 1 slot jo. art. 4:192 lid 2 BW). Laat de bewindvoerder deze termijn verlopen, dan geldt de erfenis als beneficiair aanvaard. (art 4:193, lid 2 BW).

Tenslotte bepaalt art. 1:441 lid 2 aanhef en onder b BW dat de bewindvoerder met toestemming van de rechthebbende of anders met machtiging van de kantonrechter een erfstelling of legaat onder last of voorwaarde mag aannemen.

Ten aanzien van de verdeling van de nalatenschap zijn de artikelen 1:441 lid 4 en art. 3:183 BW van toepassing. Voor het zover komt, zal de beneficiair aanvaarde boedel eerst vereffend moeten worden. Dit betekent dat alle rekeningen en schulden moeten worden betaald en zonodig goederen moeten worden verkocht. Dit is geen taak van de bewindvoerder.

Als familieleden het laten afweten, kan de bewindvoerder – hoewel het bewind met het overlijden van rechthebbenden is geëindigd - nog wel de begrafenis of crematie verzorgen. Ook dient hij de toezichthoudende kantonrechter op de hoogte te stellen van het overlijden van de rechthebbende en de mogelijk reeds betrokken notaris.

De kantonrechter kan in het belang van rechthebbende nadere informatie van de bewindvoerder verlangen over de afwikkeling van de nalatenschap.

F Aanbevelingen bij samenloop met andere vormen van bewind

1. Naast de bewindvoerder in boek 1 BW (de beschermingsbewindvoerder) kent het faillissementsrecht een bewindvoerder voor schuldsanering (de saneringsbewindvoerder). Laatstgenoemde bewindvoerder heeft weliswaar zeggenschap over het vermogen van rechthebbende, maar oefent zijn bevoegdheden alleen uit in het belang van schuldeisers. De beschermingsbewindvoerder dient maandelijks de door de rechtbank vastgestelde boedelbijdrage op de rekening van de saneringsbewindvoerder te storten. Deze lost daarmee de schulden af. De beschermingsbewindvoerder beheert het door de rechtbank vastgestelde vrij te laten bedrag voor de huishouding van rechthebbende.
2. Indien de kantonrechter de beschermingsbewindvoerder benoemt tot testamentair bewindvoerder (als het testament dat toelaat), dan dient deze het uit de nalatenschap verkregen vermogen gescheiden te houden van het andere vermogen van de rechthebbende en dit gescheiden te administreren.
3. De testamentair bewindvoerder dient rekening en verantwoording af te leggen aan de bewindvoerder en aan anderen in wier belang het testamentair bewind is ingesteld; de bewindvoerder is in het kader van zijn beheerstaak verplicht de rekening op te nemen.

Toelichting

Het beschermingsbewind van Boek 1 Titel 19 BW vervalt niet wanneer de rechtbank schuldsanering uitspreekt en een bewindvoerder in het kader van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) benoemt, die hierna, ter onderscheiding, saneringsbewindvoerder wordt genoemd. De kantonrechter heeft hierin geen taak.

De beschermingsbewindvoerder ondervindt wel gevolgen: de post zal in het vervolg naar de saneringsbewindvoerder gaan en de omvang van het beschermingsbewind zal zich in de praktijk beperken tot het vermogen dat buiten de saneringsboedel valt.

Hoewel de taken van de beschermingsbewindvoerder gedurende het saneringsbewind beperkt zijn tot beheer van het vrijgelaten bedrag blijft zijn bijstand belangrijk om de rechthebbende door de periode van schaarste te begeleiden zonder dat deze nieuwe schulden maakt (dus ook geen verkeersboetes!). Ook is het van belang dat de rechthebbende inkomen blijft genereren. Als hij een uitkering heeft, moet hij bijvoorbeeld tijdig aan de uitkerende instantie de voor de uitkering noodzakelijke gegevens verstrekken. Heeft hij een baan, dan moet hij zijn werkgever geen reden voor ontslag op staande voet geven.

Naast beschermingsbewind kan ook sprake zijn van testamentair bewind (anders dan over het vermogen van een minderjarige) als bedoeld in art. 4: 153 e.v. BW. Het gaat dan om goederen die de rechthebbende als erfgenaam of legataris uit een nalatenschap verkrijgt en waarvan de erflater bij testament heeft bepaald dat die goederen onder bewind moeten vallen. Dat bewind vangt in de regel aan op het tijdstip van overlijden van de erflater. Indien de benoeming van de testamentair bewindvoerder niet bij testament is geregeld, benoemt de kantonrechter op verzoek een bewindvoerder (art. 4:157 BW).

De goederen die onder testamentair bewind vallen, dienen zoveel mogelijk gescheiden gehouden te worden van het overige vermogen van de rechthebbende, niet alleen omdat de testamentair bewindvoerder het beheer en een rekenplicht heeft over het erfdeel, maar ook omdat er verschillende vormen van testamentair bewind zijn die tot verschillende rechtsgevolgen kunnen leiden (waaronder de verplichting ook rekening en verantwoording af te leggen aan derden).

Heeft de kantonrechter (volgens de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter: van de woonplaats van de rechthebbende) de testamentair bewindvoerder benoemd, dan moet deze kantonrechter een afschrift van de boedelbeschrijving krijgen (art. 4:160 BW). De door de kantonrechter benoemde testamentaire bewindvoerder dient rekening en verantwoording af te leggen op dezelfde wijze als neergelegd in de aanbevelingen B 3 en B 4, maar indien er ook beschermingsbewind is dat zich in beginsel ook over het erfdeel uitstrekt, dan wordt door de testamentair bewindvoerder rekening en verantwoording afgelegd aan de beschermingsbewindvoerder, die immers belast is met beheer. Zie ook art. 4:161 lid 3 BW. De vruchten van het vermogen dat onder testamentair bewind staat, kunnen ingevolge art. 4:162 BW onder het beschermingsbewind gaan vallen.

De wetgever heeft in art. 4:159 BW voor de testamentair bewindvoerder een afwijkend beloningssysteem ingevoerd. Zou de kantonrechter overwegen om de beschermingsbewindvoerder te benoemen tot testamentair bewindvoerder, dan is dat des te meer reden om gescheiden administratie te verlangen.

G Einde bewind, wijziging bewindvoerder of overlijden bewindvoerder

1. Conform het besluit van het LOK van 29 oktober 2001 dient een verzoek tot opheffing van bewind te worden beoordeeld door de toezichhoudende kantonrechter, bij wie bij voorkeur het verzoek moet worden ingediend. De bewindvoerder en de rechthebbende worden op het verzoek gehoord. Zo mogelijk verifieert de kantonrechter of de rechthebbende akkoord gaat met de eindrekening en verantwoording.
2. Een verzoek tot wijziging van de bewindvoerder wordt eveneens beoordeeld door de toezichhoudende kantonrechter, bij wie bij voorkeur het verzoek moet worden ingediend. De rechthebbende en de andere belanghebbenden (zie mede het oorspronkelijke verzoekschrift) worden van het verzoek in kennis gesteld en zo nodig gehoord. Bij de opvolgende benoeming gelden wederom de aanbevelingen A 5, 6 en 7.
3. Wanneer er twee bewindvoerders zijn rust op de andere bewindvoerder de verplichting om de toezichhoudende kantonrechter zo spoedig mogelijk in kennis te stellen van het overlijden van de medebewindvoerder.

Toelichting

Een verzoek tot opheffing van het bewind dient om praktische redenen te worden beoordeeld door de toezichhoudende kantonrechter. Dat geldt zeker, als het verzoek (mede) is gebaseerd op klachten over het gevoerde bewind.

Volgens de nieuwe wettelijke regeling is de kantonrechter van de woonplaats van rechthebbende bevoegd. Als het verzoek mede is gebaseerd op klachten over de werkwijze van de bewindvoerder, is het in het kader van effectief toezicht aan te bevelen dat de toezichhoudende kantonrechter (zie het overgangsrecht in hoofdstuk H) – in zijn hoedanigheid van kantonrechter plaatsvervanger van de woonlocatie – het verzoek behandelt. Het komt daarom praktisch voor om aan te bevelen dat zo'n verzoek daar ook moet worden ingediend. Gebeurt dat toch bij de kantonrechter van de woonplaats van de rechthebbende, dan vindt verwijzing plaats.

Aanbevolen wordt om de bewindvoerder en de rechthebbende op zitting te horen en daarbij zo mogelijk tevens te controleren of de rechthebbende akkoord gaat met de (concept-) eindrekening en verantwoording.

Het bewind eindigt van rechtswege door het verstrijken van de bepaalde tijd waarvoor het bewind is ingesteld, en door overlijden of ondercuratelestelling van de rechthebbende. In de eerste twee gevallen is eindrekening en verantwoording vereist; in het laatste geval behoeft dat alleen indien de curator een ander is dan de oorspronkelijke bewindvoerder.

Aanbeveling B 8 verplicht de bewindvoerder om het overlijden van de rechthebbende zo spoedig mogelijk te melden.

Een bewindvoerder kan om hem moverende redenen ontslag vragen bij de toezichhoudende kantonrechter. Bij benoeming van een nieuwe bewindvoerder gelden wederom de aanbevelingen A 5, 6 en 7.

Wanneer de bewindvoerder overlijdt, bepaalt art. 1:448 lid 3 BW dat diens erfgenamen, als zij van het bewind kennis dragen, verplicht zijn al datgene te doen wat niet zonder nadeel voor de rechthebbende kan worden uitgesteld, totdat een opvolgend bewindvoerder is benoemd. Het komt weinig voor dat overlijden van de bewindvoerder wordt gemeld.

Het verdient aanbeveling dat bewindvoeders een of meer mensen uit hun omgeving in kennis stellen van het feit dat zij bewindvoerder zijn, en aan deze mensen te vragen om de toezichthoudende kantonrechter op de hoogte te stellen bij overlijden.

Indien er twee bewindvoeders zijn benoemd, wordt van de andere bewindvoerder verlangd dat hij de kantonrechter zo spoedig mogelijk van het overlijden van de medebewindvoerder in kennis stelt.

H Aanbeveling overgangsrecht bij op 1 mei 2007 lopende bewinden

1. Het toezicht op een op 1 mei 2007 lopende curatele, meerderjarigenbewind of mentorschap wordt ook na die datum gehouden door de kantonrechter die daags voor 1 mei 2007 toezicht hield. Dat is alleen anders als deze kantonrechter het toezicht op of na 1 mei 2007, door middel van een verwijzingsbeschikking, overdraagt aan de kantonrechter van de echte woonplaats van de te beschermen persoon.
2. De onder 1. bedoelde kantonrechter is bevoegd inzake vanaf 1 mei 2007 ingediende verzoeken tot opheffing van een op 1 mei 2007 lopend meerderjarigenbewind of mentorschap, en tot ontslag van de fungerende en benoeming van een nieuwe bewindvoerder of mentor. Ditzelfde geldt voor verzoeken tot uitbreiding of beperking van de goederen die onder het bewind vallen, en alle andere kwesties die het lopende meerderjarigenbewind of mentorschap zelf betreffen.
3. De kantonrechter van de echte woonplaats van de te beschermen persoon is bevoegd in vanaf 1 mei 2007 ingediende verzoeken tot:
  - opheffing van curatele;
  - ontslag van de curator;
  - benoeming van een nieuwe curator in een lopende curatele;
  - omzetting van een lopende curatele in meerderjarigenbewind en/of mentorschap;
  - omzetting van een lopend meerderjarigenbewind en/of mentorschap in curatele;
  - instelling van curatele, meerderjarigenbewind of mentorschap waar die maatregel nog niet bestaat.
4. Indien de kantonrechter van de echte woonplaats van de te beschermen persoon bevoegd is, kan deze zo nodig het beheersdossier in de lopende beschermingsmaatregel opvragen bij de toezichthoudende kantonlocatie. Dat geldt ook voor eventuele connexe dossiers (bij dezelfde te beschermen persoon is dit in de regel het mentorschapdossier, maar ook kan gedacht worden aan een samenhangend dossier van een andere rechthebbende zoals de echtgenoot wiens goederen eveneens onder bewind zijn gesteld). Wordt het toezicht voortgezet door de kantonrechter van de echte woonplaats van de te beschermen persoon en treedt daarbij geen wijziging op in de persoon van degene die is benoemd tot mentor of die verantwoordelijk is voor het (curatele-)bewind, dan dient alsnog een verwijzingsbeschikking door de verzendende locatie worden gemaakt.
5. Verwijzing van op 1 mei 2007 lopende curatelen, meerderjarigenbewinden en mentorschappen naar de kantonrechter van de echte woonplaats van de te beschermen persoon kan in andere gevallen alleen na voorafgaand overleg tussen de betrokken locaties. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:
  - Echt complexe dossiers (bijvoorbeeld zaken waarover frequent contact tussen kantonrechter en bewindvoerder is, en vooralsnog nodig blijft), blijven in beginsel waar ze zijn.
  - Indien een bewindvoerder, curator of mentor verhuist naar een kantonlocatie buiten het gebied van de toezichthoudende kantonrechter, is dit een goed moment om alle dossiers te concentreren bij de kantonrechter van de echte woonplaats van rechthebbende. In geen geval mag het dossier meeverhuizen naar een locatie waar rechthebbende niet woont.
  - In andere gevallen: lopende curateledossiers of zaken waarin alléén bewind of alléén mentorschap is ingesteld, worden in beginsel niet overgedragen wanneer de te beschermen persoon een leeftijd van 75+ heeft. Ratio: hoe korter het toezicht naar verwachting, gelet op de leeftijd, zal duren, des te minder reden is er om een andere kantonrechter nog met de zaak, en de bewindvoerder, curator of mentor met een andere kantonrechter te belasten.
  - In zaken waarin er zowel bewind als mentorschap is en waarin verschillende kantonlocaties toezicht houden (A en B), is concentratie van toezicht in het algemeen wenselijk. Dit moet dan gebeuren bij de kantonrechter van de echte woonplaats van de te beschermen persoon en dat kan dan in locatie C zijn.

- In andere gevallen is uitgangspunt dat de dossiers blijven waar ze zijn, tenzij de curator, bewindvoerder of mentor om verhuizing naar de echte woonplaats van de te beschermen persoon vraagt, of indien de kantonrechter zelf goede redenen voor overdracht heeft, zulks echter alleen na collegiaal overleg met de beoogd ontvangende ambtgenoot. In het laatste geval dienen belangen van de curator, bewindvoerder of mentor meegewogen te worden (bijvoorbeeld beduidend langere reistijd naar de kantonrechter).

Toelichting

Met invoering van de Wet van 22 november 2006, Stb. 2006, 589, die op 1 mei 2007 in werking is getreden, wordt de kantonrechter van de echte woonplaats van rechthebbende de toezichthouder in alle gevallen waarin na die datum een beschermingsmaatregel (curatele, bewind of mentorschap) wordt uitgesproken. De zogeheten “afhankelijke woonplaats” vervalt.

Ter voorkoming van mogelijke onduidelijkheid over het overgangsrecht (artikel VI van die wet) inzake de vraag welke rechter bevoegd is bij voor die datum uitgesproken beschermingsmaatregelen, is bovenstaande aanbeveling vastgesteld.

Voor het gemak van degenen die met de materie te maken krijgen, is aangegeven welke kantonrechter in welke zaak bevoegd is, waarbij in het midden wordt gelaten of dat krachtens art. VI lid 3 is of door onmiddellijke werking.

Art. VI lid 3 voornoemd is geschreven met het oog op het nieuwe art. 1:12 lid 4 BW[1] en regelt de relatieve competentie van de kantonrechter voor het toezicht en beheerswerk in alle voor 1 mei 2007 uitgesproken curatelen, titel 19-bewinden en mentorschappen (hierna: lopende curatelen, meerderjarigenbewinden en mentorschappen)[2].

Art. VI lid 3 ziet niet op gevallen die voor 1 mei 2007 tot de absolute competentie van de rechtbank hoorden: opheffing van een lopende curatele; omzetting van een lopende curatele in bewind en/of mentorschap; omzetting van lopend bewind en/of mentorschap in curatele; een verzoek tot ontslag van de curator en tot benoeming van een nieuwe curator. Voor die verzoeken geldt dat de nieuwe wet onmiddellijke werking heeft. Bevoegd in die gevallen is daarom vanaf 1 mei 2007 de kantonrechter van de echte woonplaats van de rechthebbende/curandus.

---

[1] Kortweg: na 1 mei 2007 benoemt de kantonrechter van de echte woonplaats van rechthebbende niet alleen, maar houdt hij ook toezicht, ongeacht de woonplaats van de curator, bewindvoerder of mentor.

[2] Hierbij gaat het LOVCK gemakshalve van onherroepelijk uitgesproken beschermingsmaatregelen uit. De taak van curator, bewindvoerder en mentor vangt aan daags na verstrekking/verzending van de benoemingsbeslissing (art. 1:383 lid 4, 1: 435 lid 7 en art. 1:452 lid 7 BW), ook indien hoger beroep wordt ingesteld. Vanaf dat moment houdt de kantonrechter dus toezicht.